

Opponensi vélemény

Kun Ágnes

A szőlőoltvány előállításának eredményességét befolyásoló előhajtató közegek és paraffinok értékelése

című doktori (PhD) értekezéséről

Szent István Egyetem, Georgikon Kar, Keszthely, 2020.

Témavezető: Dr. Kocsis László, egyetemi tanár, DSc

A Jelölt témaválasztása kifejezetten gyakorlat orientált, egyúttal rendkívül időszerű. A szőlőgyökértetű pusztítását követően a sikeres védekezés egyik legelterjedtebb módja lett a nemes szőlőfajták amerikai alanyfajtákra oltása. Az oltvány-előállítás a korábbinál számottevően bonyolultabbá tette a szőlő szaporítóanyag előállítását. A hazánkban jelenleg alkalmazott oltványtermesztési technológia során nem kevés nehézség merül fel.

A szőlő szaporítóanyag termesztés előhajtási szakaszának két meghatározó technológiai eleme, tényezője a hajtatási közeg anyaga (összetétele) és a paraffin alkalmazása. Jelen értekezés három hajtatási közeg – fűrészpör, kertészeti perlit és „közeg nélküli” (víz) –, négy hajtatási mód, illetve hét különböző összetételű paraffin kezelés hatását értékelte 15 alany-nemes kombináción (bor- és csemegeszőlő fajta valamint alany klón kombináción) három év során.

I. Általános rész

Alaki értékelés

A1.

Az értekezés terjedelme 188 számozott oldal, amely tartalmazza a hatvan oldalt (128-188) kitevő Függelék és Mellékleteket. Az értekezés 11 számozott fejezetet tartalmaz: Kivonatok (magyar, angol és német nyelvű), Bevezetés és célkitűzések, Irodalmi áttekintés, Anyag és módszer, Eredmények, Eredmények értékelése, Összefoglalás, Felhasznált irodalmak jegyzéke; Tézispontok, Köszönetnyilvánítás, Függelék, Mellékletek. A bekötés sorrendje követi a Tartalomjegyzékben szereplő sorrendet.

Tartalmi értékelés

T1.

A Jelölt helyesen értékelte a téma jelentőségét, egyben jó érzékkel ismerte fel a vállalt feladatban rejlő lehetőségeket. Dicsérendő tény, hogy a külföldi tanulmányútjain szerzett tapasztalatait is beépítette az értekezésbe.

T2.

A Bevezetés és célkitűzések részben a Jelölt – egy rövid történeti áttekintést követően – témájának részletes indoklását adta, és három pontban fogalmazta meg a célkitűzéseit:

- a jelenlegi oltványtermesztési technológia alkalmassága;
- az előhajtási közegek összehasonlító értékelése;
- a paraffin-felhasználás indokoltsága.

T3.

A Bevezetés és célkitűzések végén a Jelölt reálisan elérhető célokat tűzött ki és azokat a több éves munkája során el is érte.

A helyesen megfogalmazott célokat az eléréshez alkalmas zárt téri (hajtató helyiségi) és szabadföldi vizsgálati módszereket használva oldotta meg. Összességében a Jelölt teljesítette a rendkívül munka- és időigényes vállalását.

T4.

Az Irodalmi áttekintésben részletes ismertetés és elemzés található a mérvadó hazai és külföldi tanulmányok felhasználásával.

A Jelölt részletesen ismerteti a szőlőoltvány előállítás folyamatát. Lényegre törő történeti áttekintést ad a hazai alanyfajta nemesítésről és az alanyvessző-termelés, oltvány-előállítás különböző közegekben megvalósuló technológiájáról, a meglehetősen összetett folyamat növényélettani háttéréről, s a szaporítóanyag előállítás folyamata során fellépő nem kevés nehezítő körülményről. Az oltvány-előállítás technológiájáról megjelölt hazai és nemzetközi dolgozatokat példamutató alapossággal dolgozta fel, s arányosan, a témához szükséges részletességgel ismertette. Azok megállapításait megfelelő kritikai érzékkel értékelte, helyesen használta fel. A Jelölt betűrendbe sorolt Irodalomjegyzékben tüntette fel az értekezéshez felhasznált 159 forrásmunkát. Az értekezés egyik legértékesebb részét képezi az irodalmi feldolgozás.

T5.

Kun Ágnes rendkívül munka- és időigényes vizsgálatokat végzett. Az Anyag és módszer fejezetben megfelelő részletességgel ismertette a vizsgálatnak helyet adó Kun Szőlő Oltvány

5. A vizsgált paraffinok közül a Starwax iskolázó paraffin eredményezte a legjobb kihozatalt, a 'Pintes / T. 5C' és 'Kadarka / T-F. SO.4' alany-nemes kombinációkon vizsgálva.

T7.

A munkában szakmailag kifogásolható hivatkozást nem találtam.

T8.

Következtetései és javaslatai megalapozottak, helytállóak. Eredményei jelentős mértékben hozzájárulnak az oltvány-előállítási technológia megújításához, gazdaságosabbá tételéhez.

T9.

Fontosnak tartom megemlíteni, hogy a Jelölt egy olyan alkalmazott kutatási témát választott, amelynek egyes részletei jelenleg nem tisztázottak. A megfogalmazott célkitűzések elérése érdekében a Jelölt körültekintően megtervezett és gondosan kivitelezett, időigényes vizsgálatokat végzett. Megállapítom, hogy a hazai és a nemzetközi irodalomban rendkívül tájékozott. Kutató munkájának bemutatott eredményei újabb értékes adalékul szolgálnak a gyakorlat számára.

Mindezek alapján az értekezést a Jelölt önálló doktori szintű munkájának tekintem.

II. Részletes rész

Hibák

Az értekezésben néhány kisebb gépelési illetve helyesírási hiba maradt. Pl.: a 11. oldalon található *Daktulosphairae vitifoliae* helyesen *Daktulosphaira vitifoliae*; szőlő gyökértetű más helyen szőlőgyökértetű helyesen szőlő-gyökértetű; a 14. oldalon szereplő *Candidatus Phytoplasma vitis* helyesen '*Candidatus Phytoplasma vitis*'.

Hibrid növényfajok esetében nem a klaviatúrán található x betűt, hanem a szimbólumok között található szorzásjelet (×) kell használni a megfelelő helyen, pl. a 19., 20., 26., 46. oldalakon stb. előforduló 'Berlandieri x Riparia Teleki 5C' helyesen 'Berlandieri × Riparia Teleki 5C', a 48. oldalon a *Vitis amurensis* x *Vitis vinifera* helyesen *Vitis amurensis* × *Vitis vinifera*.

A Jelölt jól kivonatolta az értekezés fő fejezeteiben (Bevezetés és célkitűzések, Anyag és módszer, Eredmények, Eredmények értékelése, Tézispontok, a Jelölt publikációs jegyzéke) részletesen kidolgozott anyagot.

III. Nyilatkozat

Az értekezés megfelel a doktori értekezésekkel szemben támasztott szerkezeti, formai és tartalmi követelményeknek. A rendkívül tartalmas, jól illusztrált és emellett élvezetesen olvasmányos értekezés a Jelölt saját új, eredeti tudományos munkája.

Sikeres védést követően a PhD fokozat odaítélését messzemenően javasolom.

IV. Kérdések

1. Mi lehetett az oka a vízben végzett hajtás 2014. évi kirívóan gyenge eredményeinek?
2. Tudván azt, hogy nem kevés tényező befolyásolja az oltvány-előállítás sikerességét, saját vizsgálati eredményei és az irodalmi adatok alapján mely tényezők hatását tartja a leginkább meghatározónak?
3. Előfordult-e valamilyen a szállítószöveteket megbetegítő kórokozó számára írható pusztulás az oltványiskolában a három év során? (Nem a lombozatot fertőző kórokozókra gondolok.)
4. Az egyes nemes/alany kombinációk hasonlóan vagy eltérően viselkednek-e affinitás és eredés tekintetében a fás oltás és a nyári zöld oltás esetében?

Budapest, 2020. augusztus 26.

Dr. Ripka Géza
az MTA doktora